

Finansē
Eiropas Savienība

2027
Nacionālais
attīstības plāns

Kultūras ministrija

Latvijas Nacionālais
kultūras centrs

LATVIJAS
SKOLAS SOMA

Padomi (problēm)jautājuma noskaidrošanai un aprakstīšanai

Izskatot skolu pieteikumus un atlasot dalībiskolas, projekta komandai ir svarīgi saprast, kāpēc jūs – skola, kas projektam piesakās, – vēlaties tajā piedalīties, kāda ir jūsu motivācija, t.sk., kāpēc jūs vēlaties pievērsties skolēnu līdzdalības jautājumiem un kāpēc jums šķiet, ka tieši kultūras norises var izmantot skolēnu pilsoniskās līdzdalības stiprināšanai. **Lai palīdzētu aizpildīt pieteikuma veidlapas trešo sadaļu pārdomāti, godīgi un jūsu skolai raksturīgi, piedāvājam dažus ieteikumus.**

Vispārīgs atgādinājums un iedrošinājums

Projektā aicinātas piedalīties ne tikai skolas ar lielu pieredzi, bet arī tās, kurās skolēnu līdzdalība skolas un kopienas dzīves uzlabošanā līdz šim bijusi neregulāra vai palikusi tikai ideju līmenī, bet jūs vēlaties to mainīt un meklējat piemērotākos veidus, kā to darīt. Tas ir labs sākumpunkts, jo galvenais ir vēlme spert pirmo soli, un tad kopīgi varēsim meklēt risinājumus.

Pieteikšanās brīdī jums nav nepieciešams zināt visus risinājumus; no jums netiek gaidīts gatavs rīcības plāns vai skaidras atbildes uz visiem jautājumiem. Ir pilnīgi normāli rakstīt arī par to, kas vēl ir neskaidrs un ko gribētos izprast labāk projekta gaitā. Taču divas lietas mēs gribam saskatīt:

- 1) kā tika izveidota skolas komanda, un kāpēc tā ir tieši šādā sastāvā;
- 2) kā jūs nonācāt pie aktuālā problēmjaucājuma izvēles.

Rakstiet vienkārši un saprotami – nav vajadzības izmantot sarežģītus jēdzienus vai atsauces uz politikas dokumentiem. Daudz svarīgāk ir godīgi pastāstīt, kā ir (vai kā nav) tieši jūsu skolā un kopienā.

Par problēmjaucājuma noskaidrošanu

Projekts 4.2.3.3/1/25/1/002 "Kultūras norises kā pilsonisko līdzdalību veicinošs instruments" tiek līdzfinansēts no Eiropas Savienības līdzekļiem un tiek īstenots no 2025. gada 1. jūlija līdz 2029. gada 31. decembrim. Projekta kopējās attiecināmās izmaksas ir 1 758 911 EUR, no kurām 1 495 074 EUR ir Eiropas Sociālā fonda Plus finansējums, bet 263 837 EUR – valsts budžeta līdzfinansējums.

Izvēloties risināmo jautājumu, aicinām pievērsties reālajiem izaicinājumiem. **Padomājiet par situācijām, kuras tiešām piedzīvojat savā skolā vai vietējā kopienā un par kurām notiek sarunas skolā, ģimenē vai draugu un kolēģu lokā.** Tas var būt kas tāds, kas:

- traucē (kas jānovērš vai jāmazina);
- kas pietrūkst (kas jārada);
- kas darīs kaut ko labu noteiktai cilvēku grupai.

Nebaidieties, apkopojot idejas, likt galdā arī pavisam neērtus jautājumus.

Centieties izvairīties no pārāk vispārīgiem apgalvojumiem, piemēram, “visi jaunieši ir pasīvi”, vai ļoti plašām tēmām, piemēram, “klimata krīze”. Ja sākumā doma ir plaša (kas ir normāli pie ideju ģenerēšana), mēģiniet to vēlāk tomēr konkretizēt, uzdodot sev precizējošus jautājumus, piemēram:

- Kā tas izpaužas tieši mūsu skolā vai pilsētā / pašvaldībā?
- Ar kādām konkrētām situācijām tas saistās?

Tas palīdz problēmjautājumu padarīt pārliecinošāku, saprotamāku un *taustāmāku*.

Neaizmirstiet uzdot jautājumus cilvēkiem, kuriem plānojat palīdzēt; nepieņemiet lēmumus viņu vietā.

Par procesa aprakstīšanu, lai noteiktu risināmo problēmjautājumu

Pieteikumā – īpaši tiešsaistes sarunu daļā – ir svarīgi spēt pastāstīt **kādā veidā** jūs nonācāt līdz problēmjautājumam, kuru vēlaties risināt. Var palīdzēt, ja paraugāties uz šādiem aspektiem:

- Vai par šo jautājumu skolā jau ir runāts? Kāpēc jā, kāpēc nē?
- Vai iniciatīva runāt nākusi no skolēniem?
- Kā līdz šim reaģējuši skolotāji vai vadība? Un kā reaģējuši skolēni?

- Kāpēc šis jautājums kļuvis aktuāls tieši tagad? Un varbūt tas ir aktuāls jau ilgstoši, bet tikai tagad to esat pamanījuši.

Šeit nav pareizu vai nepareizu atbilžu - svarīga ir jūsu kopīgā pieredze un ceļš līdz izvēlētajam problēmjasutajumam.

Par skolēnu lomu un iniciatīvu

Svarīgi parādīt, ka iniciatīva nāk no skolēniem un viņi patiesi piedalās problēmjasutajuma noskaidrošanā un aprakstīšanā, nevis tikai formāli tiek iesaistīti. **Atšķirīgi viedokļi starp bērniem, jauniešiem un pieaugušajiem ir normāli** un bieži vien palīdz labāk izprast situāciju, tāpēc no tiem nav jābaidās.

Aprakstiet, vai jūsu skolā jau ir bijušas situācijas, kur skolēnu idejas ir rosinājušas pārmaiņas vai kļuvušas par sarunas sākumu. Vai ir piemēri, kad jaunieši piedāvāja ideju un skola to atbalstīja vai kopīgi apsprieda? Tāpat ir vērtīgi, ja gan skolēni, gan skolotāji var pastāstīt, kā katrs no viņiem redz izvēlēto jautājumu un vai šie skatījumi atšķiras.

Pieteikumi, kuros problēmjasutajumu nosaka tikai skolotāji vai skolas vadība, bet skolēni parādās kā "iesaistāmā grupa", parasti izklausās mazāk pārliecinoši. Savukārt pieteikumi, kuros dzirdamas arī skolēnu balsis, veido dzīvāku, īstāku un pārliecinošāku skolas stāstu.

Gan esoša – pozitīva vai negatīva – pieredze, gan vēlme darīt kaut ko tādu pirmo reizi var būt pamats jūsu dalībai projektā.

Noslēgumā atgādinām, ka **pieteikuma sagatavošanas laikā problēmjasutajums nav jāatrisina**. Galvenais uzdevums pieteikšanās posmā ir izaicinājumu pamanīt, kopīgi nolemt, ka tas ir darīšanas vērts un saredzēt iespēju un interesi sasaistīt to ar kultūras pieredzi.